

Egy szegedi táviratkézbesítő kellemeiellen kalandja a trianoni határon

Táviratkézbesítés közben szerb területre tévedt

(A Délmagyarország munkatársától.) A postaigazgatóság kedden délelőtt bejelentette a rendőrségen, hogy Szántó Gyula 22 éves táviratkézbesítő, akinek hétfő este a Rétság-uradalomban lévő Ludvári-majorba táviratot kellett kikézbesíteni, eltűnt, kedden délelőtt hivatalában nem jelentkezett. A rendőrség a postahivatal bejelentése után azonnal értesítette a rőszkei és gyálai csendőrségeket, mert az a gyanu is felmerült, hogy a táviratkézbesítő esetleg bűntény áldozata lett.

A csendőrségek még meg sem kezdhették nyomozó munkájukat, amikor kedden délután Szántó jelentkezett a postaigazgatóságnál

és elmondotta eltűnésének okát. Szántó hétfőn este indult el kerékpárján a szerb vonal mentén fekvő Ludvári-majorba. A kézbesítendő táviratot el is juttatta rendeltetési helyére. Ott megpihent néhány percig, majd visszafelé indult. Az éjszakában azonban eltévedt, szerb területre került. A szerb vámőrök puskával fogadták, amire meghuzódott a legelső buckában és itt várta meg a reggelt. Szántó Gyula csak nagy viszontagságok után jutott vissza Szegedre. Lába megfagyott, holtfáradtan ért be a postára, majd a rendőrségre ment, ahol bejelentette kalandját.

és tekintetes urak voltak. Ma már az élet nem jelent nekik semmit. A kályha körül üldögélnek. Két olyan ismerősre akadtam, akik valamikor nagyon fényes napokat láttak Szegeden. Olvasák az újságokat, sok mindent nem értenek. Némelyikük mereven néz maga elé kialudt fényű szemével. Ezer ránca fut össze egyiknek az arcán hosszú-hosszu évtizedek minden küzdelme. Valamikor delizsáncon utazott, ma minden pillanatban autótülök sivitása zavarja nyugalmát, az égen hangosan berregő óriási madarak röpködnek...

Lenne az uccán, a ház oldalán folyik az ebédelés... Lázás gyorsasággal öntik magukba csajkák, kancsók, fazekak tartalmát.

Pergament arcu, szakállas alak sorstársától kényerűt kap. Rácsap a szájával. Három nap óta nem evett.

Gábor Arnold.

Révész Béla Adyról

Nagyon megörültem, mikor megcsapta szememet a hír, hogy Révész Béla Adyról fog előadást tartani Szegeden.

Szeged...

Bennünk, pesti redakciókat róvó írókban és újságírókban régi, legyőzhetetlen vágyakozás él Szeged után. Mert sokszor találkoztunk Szegedről Pestre került írókkal és újságírókkal, akik telisteli voltak szegedi legendákkal. Egész legendakör veszi körül ezt a várost! Csak úgy, egyetlen fuvásra az irodalom, művészet igazi, nagy értékei közül harmincnál többet tudnék elősorolni, akiknek szemében ott égett még a pesti házrengésekben is Szeged csillagos éjszakája. En meg elbeszélgettem Szegedről: Mikszáth Kálmánnal, Gárdonyi Gézával, Tömörkény Istvánnal, Pósa Lajossal, Sebők Zsigmonddal, Lipcsey Ádámmal, Kemechev Jenővel, Möriz Pállal, Dankó Pistával, Kisteleki Edével, Pap Zoltánnal, Platz Bonifáccal, Szakács Andorral, Herczeg Ferencel, Móra Ferencel, Juhász Gyulával, Szalay Józseffel, Kanizsai Ferencel... Cserzy Mihállyal, Balassa Árminnal, hogy hirtelen lezárjam a sort, ó milyen ragyogó emlékekkel él mindezek írásában Szeged, a tanyák népe, a Tisza... milyen elfogódottan bolyongtam esti utcáin, színházában, épülő új temploma körül, fogadóiban, kávéházaiban magam is, amikor a Juhász Gyula írói jubileumán a felcsapódó emlékek nyomán kószálhattam. És most ennek a Szegednek megy Adyról beszélni Révész Béla, Ady legteljesebb ismerője — de szeretnék a közönség közé ülni és ott melegedni a magyar kultúra ekkora máglyagyújtásánál.

Ha az ember nagyon vágyik valahová, vágyainak valami csöpp része a valóságba fut. Talán soha sem az egész és most sem lehetek ott Szegeden, de véletlenül még aznap este sorsom összehozott Révész Bélával. Irigykedve rohamoztam meg:

— Ugy-e örülsz, Szegednek? Ugy-e?

Rámnézett és azonnal a lelke legmélyét kavarta fel. (Nagyon régóta, nagyon szerettük egymást és Ady emléke vigyáz rá, hogy ezt a szeretetet soha semmi felszínesség meg ne zavarhassa.)

— Nagyon örülök! Mert Szegedet mindig nagyon szerettem. Valamikor Nagyvárad mellett a másik vidéki centrum, Pestnél sokkal komolyabb, igazabb, őszintébb irodalmi törekvéseivel és értékeivel. Szeged, egykor Mikszáth és Gárdonyi városa, most Móra Ferenc, Juhász Gyula az örök a várán. Szeged hívott, a legnagyobb örömmel, büszkeséggel megyek.

— Jártál már ebben a szellemi csodavárosban?

— Egyszer, a háború előtt. Amikor még valami nagy irodalmi fellángolás megteremtette itt Pesten az emlékeztető »Irodalmi Színházat«. Engem, az írók állítottak az élére. Ez mindent megmond, hogy miről álmodtunk, mit akartunk és — miért szüntünk meg. De szépen éltünk! És egyik legszébb tervem az volt, hogy Strindberg gyönyörűségei álmokölteményét, a Hattyúvért bemutassam. Be is mutattam. Táviratban üdvözlőtűt a haldokló Strindbergnek és a bucsuzó óriás, meleg, hálás táviratban felelt. Egyike volt legutolsó üzeneteinek a világ számára. Szép sikerünk volt, de a legmagasabb irodalomból a Városliget szélén akkor se lehetett színháznak megélnie, lassan-lassan csukogatni kezdünk. Még lementünk egyszer-kétszer a vidékre, Szegedre is. A szegedi színház kitárta kapuit. A város közönsége lelkesen fogadott. Telt sorok előtt a Hattyúvért játszottunk. És előadás előtt egy kis asztalkát állítottak a színpadra, annál olvastam fel Szegednek Strindbergéről. Szeretettel, megértéssel, lelkesedéssel fogadtak. Ezzel a felejthetetlen emlékek megyek most Szegedre. Gyere velem.

Egett a szeme, amikor rámnézett. Az enyém is égett, kicsit az irigységtől, kicsit attól a váratlan ötlelettől, ha már én magam nem is mehetek

Else Jerusalemből világhírű regényének filmváltozata **SVENST SKARABEUS** péntektől a Korzóban

A „Novarra“ lábátvesztett hajóinasa;

aggok, nyomorékok, fiatalok, öregek nyomora; közelharc egy összetörött Operasért a népkonyhán déli ebéd idő alatt

(A Délmagyarország munkatársától.) Lassan gyülekeznek a népkonyha várótermében. Öregek, fiatalok, gyerekek. Csajkákat, lábasokat, yizeskancsokat szorongatnak a kezeik között. Fáradtak, gyűrött arcuk, éhesek, szomorúak. Hosszu kilométerekről vándorolnak be ziháló mellet a néhány kanál meleg levesért. Rejtetenesen leverték, már mindenbe belenyugszanak, apatikusak.

Egykedvűen várják, míg rájuk kerül a sor. Nem tolakszanak, legfeljebb, ha mohó étvágyát akarja valamelyik csillapítani, nem viszi haza a leves-ebédet, nekitámaszkodik a falnak s ott a néhány emberpártól fülledt levegőben — legalább meleg van — fogyasztja el a csajka grizlevesét, ami reggeli, ebéd és vacsora is egyszerre.

Tizenkét óra elmúlt. Egyre többen jönnek és egyre szomorubbak. Törődötten vánszorognak le a lépcsőn, révetegen tekintgetnek az ablak felé, ahonnan nyomorúságos napjaiknak egyetlen öröme: a meleg leves gyönyörűsége várja őket.

Anyák karjaikon síró csecsemőkkel, nyomorékok, bénák, száz százalékos egy lábú hadirokkant, ijeszítő nagyszámú munkanélkülek, vézna iskolásleányok táskával a hátukon, átvonuló vándorlegények, vak koldus, egy gomolyagban állnak, állnak és nem beszélgetnek...

Nincs miről. Ismerik egymás nyomorúságát, szenvedését. Amikor meglátják a jegyezgető újságíró, összecsúsznak, zúzmogóknak, mint a méhraj.

— Jó-e a leves?

— Hát mögődj, — veti oda a szót valaki csak úgy szűrcsölés közben.

— Hus kéne bele! — nyöszörgi egy öreg.

Hus! Egyszerre hogy felcsillantak a szemek. Hogy megmozdult a szóra apraja-nagyja. Mind-egyik motyogott valamit. Azután elcsendesedett a morajlás.

— Zsiradék is több kellene! — folytatódik a párbeszéd.

— Kenyeret kapnak-e?

Kenyér! Most már felhördülnek, az egyik aszszony sikongva kiabál felém.

— Kenyer az nincs! Negyedmagammal egy hét óta nem is láttam!

Borzasztóan fáj szegényeknek, hogy a leveshez nem kapnak kenyeret. Ingyensenyérakció kellene. Csak egy darabka kenyér a tányér leveshez.

Sáppadt, vézna kislánya csipog. A kis rongyosból kapott ruhácska és meleg fityula még nincsen elnyűve. Most jött az iskolából. Az anyja az ablak előtt áll a fazékkal. Négy adagot kapnak, a gyerekek rossz a tüdejé. Az iroda megértő, a betegnek duplán osztatnak.

Cs. Józsefné — a gyerek anyja —, csendesen sirdogál. A könnyek potyognak a levesbe.

— Az uram otthon fekszik, belőlem egy részt kioperálták, az ágyban nem tudok feküdni...

Ehun ez a beteg csöppség, mindennap viszem az orvoshoz, tejet rendelt...

— Tej az nincs... — tör ki belőle a zokogás. Egy patronásban adtak a drágámnak két napra féllitert.

A Csillag-téri szükségbarakk 17. számú lakásának szerencsétlen lakói sirva mennek haza...

Megszólított egy egészséges kinézésű leányt. G. Anna Tavaszu. 16. Cseléd. Két hét óta munka nélkül van. Nem kap helyet télvi idején. Ehen nem akar veszni, idején.

— De még inkább vesszek éhen, minthogy ki-menjek az uccára csavarogni.

— Boroshordól Boroshordól! — vékony gyerekhang kiáltja a bejárat felé.

Öreg bácsi csoszog lefelé. Mindenki arra néz. Nevetnek. Az elgyötört arcok grimaszra torzulnak, a vak koldusnak is nevetésre görbül a szája.

Összetört Operas került elő a zsebemből. Husz kéz nyul egyszerre utána.

Csajkával a kezében rohan felém egy alak. Zsák-ból a kabátja, spárgával átkötve a derekán. Kis-leány áll előtte.

— Kisasszony menjen odébb, — szolt rá udvariasan és kikapja kezemből az Operast.

Az irodában dr. Dömötör Gyula szívesen áll rendelkezésre.

— Amióta a koldulást megszűntették, megszaporodott a forgalom. Január elsőjéig négyszáz volt a létszám, most hatvannál több. Mindenkinél adunk étkezési cédulát...

Típetve jön be egy öreg ember. Valahogy ki lehet venni belőle, 65 éves, négy gyereke van otthon a Csillag-téri 9. számú szükséglakásban (rengetegen jönnek onnan), felnőtt nagy leányok, de az apjukat küldik a kószlert.

— Miért nem a leányai jönnek?

— Gyöngécské, nyöszörgi az öreg, ugy mondom no, ahogy van, hibbantak egy kicsit.

Hangos kopogással, mankón jön egy egészen fiatal ember, a felesége kíséri, várandós.

M. Pál 22 éves Kecskés-telepi rokkant. Írásokat kotorász elő nagy kinnal.

A világháborúban, mint hajóinas a Novarrára került, repülőgép bombája leszakította a lábát, megsebesítette a fejét. Mutatja a forradásokat. Eddig koldult, most eljött a népkonyhára. A második gyereket várják.

A polgármestertől új beutalás érkezik, négy személy kap mártól kezdve ebédet. És mindig többen és többen jönnek a sovány menüért.

Még egy rövid séta a szegényházban. Rend mindenütt. A jóságos nővérek minden ellenszolgáltatás nélkül végzik irtalmas munkájukat.

A lábbadozó szobában öreg bácsik mesélik egymásnak, hogy is volt régen, milyen is volt régen, amikor még gazd' uramok, urambátyámok

Ma utoljára

PARYSIA

Olga Csehová-val

a Belvárosi Mozi-ban

KORZÓ MOZI

Január 9., 10-én

10 órá és csüldözhön

Önagysága az ügyvédem

Vígjáték 8 felvonásban. Főszereplő Carmen Dóni. Azonkívül:

Modern kalózkod

Kalandrím 6 felvonásban. Főszereplő: VICTOR WOONDER.

Előadások kezdése 5, 7, 9, vasár- és ünnep ep 3, 5, 7, 9 órakor